

HØYBLOKK VED HØNEFOSSEN?

DIREKTE LINJE ØYA HAAKON TRONRUD BYUTVIKLING RITA NÆSSAN

- La oss få slippe høyhus

Her er en modell av det planlagte høyhuset og Pipetorget. Foto: Espen Ødegård

GENNING

TIPS OSS!
474 40 000
tips@ringblad.no

KONTAKT OSS på sentralbord: 32 17 95 00

DEBATT:
Legg inn innspill på ringblad.no/nyheter/innlegg/publisere fortløpende samme sted. Enkeltne innlegg vil bli publisert på forsiden på

Hvem tar vare på sjelen til Hønefoss?

Lesebrev

ERLING OKKENHAUG
Allgarn nettverk for stedsutvikling, Oslo

HØNEFOSS kunne bli en hyggelig småby, men all pøker de oss i motsett retning.

I disse dager opplever vi en skapenhet for den videre utviklingen av Hønefoss. Motstrømer og utbygging Trondheim prøver nå å få gjennomført sin spektakulære visjon med planer for et høyhus ved byens viktigste ikon, fossen.

MAN DRØFTER stygt og pent, men dette er kun en samtale om volumer og spekulasjon.

HVA SKJER med småbyen Hønefoss?

DE FLESTE norske byer og tettsteder er truet av byggeprosjekter som ikke bare er store og raske, men som også er fremmede sine uttrykk.

DET HENDER ofte i et lokalsamfunn at det lar seg se prosjekter i regi av en allianse mellom utbyggere og folkevalgte, hvor det lengst før noen berører

aner noe som det, er lagt tungte føringer. På et eller annet senere tidspunkt vil den lokale befolkning, hvis de er seriøse, bli tvunget til å komme spre-

grelde etter og improvisere motstand så godt de kan. Som regel er det allerede for sent.

DET SOM er ille, fra et demokratisk ståsted, er at det egentlig ikke er noe galt i dette, men som ønsker å bygge og etablere visjonsbilder må selvossig få lov til å planlegge dette så lenge og grundig de vil uten noe offentlig innvirkning.

MEN NÅR prosjektene lamnes, har planleggere og utbyggere et umiddelbart stort forsprang, de har også investert store penger i en forventning om å få realisert sine drømmer. Eventuelle kritiske krefter befinner seg straks i en situasjon hvor de må improvisere og holde tånen komme halsende etter ... hele veien fram til vestak.

DET ER noe i vår tids åndspris som gjør at vi nærmest ser ned på dem som stikker utviklingen; det kjøpes ut som byråkrati. De verste eksempler på vegrende byråkrati er de store redobeholderne, men i det allmenlige bilde er et slikt motstand, ev. treghet, ofte kun vis seg i vare til sakens beste.

HAR MAN i det hele tatt spurt «hva trenger Hønefoss?» og «hva tåler Hønefoss?»

DE FLESTE steder har klare, levedyktige fellesverdier som ingen steder er helt like. Det skulle derfor være mulig å utarbeide planer for Hønefoss etter en omløpende samme systematikk. Men etter hvert som man beveger seg ned i stedet helt nære egenart, så trengs det presis, lokal kunnskap.

VISER det igjen og igjen, at alliansen mellom stadig omkledelige kommunestyret, utbyggingsinteressene og ulike aktører, er der hele tiden og presser

inn et gjeldende planforutsetninger og reguleringsbestemmelser.

MANGE STEDER omregulerer man så tyvakt at velgerne ofte ikke vet når de skal engasjere seg. Klar - ferdig ... FOR SENT! Og får man avlagt i en kommunal valgperiode, er prosjektmarken ofte tilbake med identiske eller lignende prosjekter i neste. Det er aldri fred å få. Og det er mange som prøver seg.

FOR Å sikre en grundig gjennomgått plan for Hønefoss er det bare forvinsende når man presenterer spektakulært selvselvende arkitektur. Hvem lytter til folket? En demokratisk deltakingprosess ville sannsynligvis ende opp i bygginger plassert i en småbystruktur i menneskelig skala og format.

NOEN MENER at vår tids arkitektur skal vise bygginger som erstatende objekter uten hensyn til omgivelse og lokale sammenheng. Det er svært krevende å tillate kvaliteten med slike holdninger.

HVEM ER folkevalgte aktør i denne tid da alle aktører i byggeprosessen sloes for sine egne interesser? Egentlig ingen!

INNBYGGERNE I Hønefoss kommer for sent inn i debatten om stedsutvikling. Det er også krevende og innøvere ofte en høy sosial risiko å bry seg, fordi utbyggingsprosjekter som regel blir frøstet av profitterte persont med posisjon og makt i byen. Folk flest har problemer med å finne motargumenter til spillet eller terminologien som arkitekter og utbyggere bruker.

INNBYGGERNE HAR selv det fulle ansvar for å nåværende byen sin. Lokale aktører kjemper

HURTIG: Mange steder omregulerer man så tyvakt, at velgerne ofte ikke vet når de skal engasjere seg, skriver Erling Okkenhaug.

FOTO: ESPEN ØDEGÅRD

berdig i Hønefoss og burde tidlig gi seg inn i en aktiv rolle med i sette premisser for planlegging som sikrer at prosjektene tilfreds lokal samfunnens nye kvaliteter.

KOMMUNENS POLITIKERE ønsker å vise at de får til noe. Ofte kan det være tette bånd mellom lokalpolitikere og utbyggere, noe som gjør det vanskelig å sikre gode nok prosesser som svarer steds særpreng.

DE FOLKEVALGTE må definerer de mange «betrekningsvilkårene» på Hønefoss. Hva er spillereglerne og kodene når man skal byutvikle? Noen prinsipielle kjøperregler for hva stedet trenger og tåler, ville ført til mindre konflikter.

UTBYGGERE DEFINERER hva som er egod økonomi, og kan med det diktere sine premisser. Vi ser eksempler på at utbyggere presenterer fantastisk gode bilder for å selge inn sine planer, for så å barbere det man har solgt inn, med trang økonomi som begrunnelse.

VARIERTE STRUKTURER gir ikke bare et større marked, men innebærer også mindre risiko. Hvis man inviterer til å utvikle Hønefoss til et hyggelig småsamfunn, vil man møte mindre protester og få større foran-

barhet i investeringene.

KOMMUNEFORVALTNINGER LEGER

De fram altfor løse reguleringsbestemmelser eller koder, som oftest kun med definerer volumer og høyder. Plankontrollen burde være faglige garantier som viser alternativer med nye bygge som bidrar til å berike og forsterke stedet.

ÅPNE PROSESSER og tverrfaglighet sikrer reguleringsplaner med bestemmelser slik at man kan oppnå lokale kvaliteter.

ARKITEKTER MÅ kreve grundig og kritisk fagbehandling. Kan ikke noen frykte å miste sitt gode forhold til utbyggere, politikere og planmyndigheter ved å bry seg?

FÅ ARKITEKTER tegner for store bebyggelser. Kanskje noen oppgaver prestaten i å utvikle et sted vil så meget som enkeltbygg?

Hvem tar vare på sjelen til Hønefoss?

Erling Okkenhaug, Allgrønn - nettverk for humanøkologi

Hønefoss kunne bli en hyggelig småby, men alt peker dessverre i motsatt retning.

I disse dager opplever vi en skjebnetime for den videre utviklingen av Hønefoss. Motarkitekter og utbygger Tronrud prøver nå å få gjennomført sin spektakulære visjon med planer for et høyhus ved byens viktigste ikon, fossen. Man drøfter stygt og pent, men dette er kun en samtale om volumer og spekulasjon.

Hva skjer med småbyen Hønefoss?

De fleste norske byer og tettsteder er truet av byggeprosjekter som ikke bare er store og ruvende og sprenger den etablerte målestokk, men som også er fremmede i sine uttrykk.

Det hender ofte i et lokalsamfunn at det lanseres prosjekter i regi av en allianse mellom utbyggere og folkevalgte, hvor det lenge før noen berørte aner noe om det, er lagt tunge føringer. På ett eller annet senere tidspunkt vil den lokale befolkning, hvis de er uenige, bli tvunget til å komme springende etter og improvisere motstand så godt de kan. Som regel er det allerede for sent. Det som er ille, fra et demokratisk ståsted, er at det egentlig ikke er noe galt i dette; den som ønsker å bygge og etablere virksomheter må selvsagt få lov til å planlegge dette så lenge og grundig de vil uten noe offentlig innsyn.

Men når prosjektene lanseres, har planleggere og utbyggere et umåtelig stort forsprang; de har også investert store penger i en forventning om å få realisert sine drømmer. Eventuelle kritiske krefter befinner seg straks i en situasjon hvor de må improvisere og hele tiden komme halsende etter ... hele veien frem til vedtak.

Det er noe i vår tids andpustenhet som gjør at vi nærmest ser ned på dem som sinker utviklingen; det skjelles ut som byråkrati. De verste eksempler på vegrende byråkrati er de rene redselshistorier, men i det alminnelige bilde er at en slik motstand, evt. treghet, ofte kan vise seg å være til sakens beste.

Har man i det hele tatt spurt: «Hva trenger Hønefoss?» og «Hva tåler Hønefoss?»

De fleste steder har klare, lesbare felles trekk, men ingen steder er helt like. Det skulle derfor være mulig å utarbeide planverk for Hønefoss etter en noenlunde samme systematikk. Men etter hvert som man beveger seg ned i stedets helt nære egenart, så trengs det presis, lokal kunnskap.

Vi ser det igjen og igjen, at alliansen mellom stadig omskiftelige kommunestyre, utbyggingsinteresser og ulike aktører, er der hele tiden og presser imot gjeldende planforutsetninger og reguleringsbestemmelser. Mange steder omregulerer man så lynraskt at velgerne ofte ikke vet når de skal engasjere seg: Klar – ferdig... FOR SENT! Og får man avslag i én kommunevalgperiode, er prosjektmakerne ofte tilbake med identiske eller lignende prosjekter i neste. Det er aldri fred å få. Og det er mange som prøver seg.

For å sikre en grundig gjennomtenkt plan for Hønefoss er det bare forvirrende når man presenterer spektakulært selvhvedende arkitektur. Hvem lytter til folket? En demokratisk deltakerprosess ville sannsynligvis ende opp i bygninger plassert i en småbystruktur i menneskelig skala og format.

Noen mener at vår tids arkitektur skal vise bygninger som enestående objekter uten hensyn til omgivelser og lokale sammenhenger. Det er svært krevende å tilføre kvaliteter med slike holdninger.

Hvem er fellesskapets aktor i denne tid da alle aktører i byggeprosessene sloss for sine egne interesser? Egentlig ingen!

Innbyggerne i Hønefoss er kommet for sent inn i debatten om stedsutvikling. Det er også krevende og innebærer ofte en høy sosial risiko å bry seg, fordi utbyggingsprosjekter som regel blir frontet av profilerte personer med posisjon og makt i byen. Folk flest har problemer med å finne motargumenter til språket eller terminologien som arkitekter og utbyggere bruker.

- Innbyggerne har selv det fulle ansvaret for å ivareta byen sin. Lokale aktivister kjemper iherdig i Hønefoss og burde tidlig gått inn i en aktiv rolle med å sette premisser for planlegging som sikrer at prosjektene tilfører lokalsamfunnene nye kvaliteter.

Kommunens politikere ønsker å vise at de får til noe. Ofte kan det være tette bånd mellom lokalpolitikere og utbyggere, noe som gjør det vanskelig å sikre gode nok prosesser som ivaretar steders særpreg.

- De folkevalgte må definere de mange "ekstremkvalitetene" på Hønefoss. Hva er spillereglene og kodene når man skal byutvikle? Noen prinsipielle kjøreregler for hva stedet trenger og tåler, ville ført til mindre konflikter.

Utbyggere definerer hva som er "god økonomi" og kan med det diktere sine premisser. Vi ser eksempler på at utbyggere presenterer fantasifulle glansbilder for å selge inn sine planer, for så å barbere det man har solgt inn, med trang økonomi som begrunnelse.

- Varierte strukturer gir ikke bare et større marked, men innebærer også mindre risiko. Hvis man inviterer til å utvikle Hønefoss til et hyggelig småbysamfunn og vil man møte mindre protester og få større forutsigbarhet i investeringene.

Kommuneforvaltninger legger ofte frem alt for løse reguleringsbestemmelser eller koder, som oftest kun med definerte volumer og høyder. Plankontoret burde være faglige garantister som viser alternativer med nye bygg som bidrar til å berike og forsterke stedet.

- Åpne prosesser og tverrfaglighet sikrer reguleringsplaner med bestemmelser slik at man kan oppnå lokale kvaliteter.

Arkitekter må kreve grundig og kritisk fagdebatt. Kanskje noen frykter å miste sitt gode forhold til utbyggere, politikere og planmyndigheter ved å bry seg?

- Få arkitekter tegner for store bebyggelser. Kanskje noen oppdager prestisjen i å utvikle et sted vel så meget som enkeltbygg?

Nettverk for humanøkologi, Allgrønn, har i over 30 år arbeidet for å skape bevissthet om stedsutvikling og livskvalitet i norske byer og tettsteder. Vi kjenner Erling Okkenhaug (70) i forbindelse med dokumentarfilmen «[Sørlandsrefseren](#)» som er vist på NRK flere ganger.